ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.5.2020
COM(2020) 515 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λιθουανίας του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λιθουανίας του 2020

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λιθουανίας του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λιθουανίας του 2020

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών[1], και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στις 17 Δεκεμβρίου 2019, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2020 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Στις 17 Δεκεμβρίου 2019, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Λιθουανία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ.

[1] ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.
[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

(2) Η έκθεση χώρας του 2020 για τη Λιθουανία[3] δημοσιεύτηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2020. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Λιθουανίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εξέδωσε το Συμβούλιο στις 9 Ιουλίου 2019[4], η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη, καθώς και η πρόοδος της Λιθουανίας ως προς την επίτευξη των εθνικών της στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

(3) Στις 11 Μαρτίου 2020, η έξαρση της νόσου COVID-19 κηρύχθηκε επισήμως παγκόσμια πανδημία από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας. Η πανδημία συνιστά σοβαρή κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας για τους πολίτες, τις κοινωνίες και τις οικονομίες. Ασκεί έντονη πίεση στα εθνικά συστήματα υγείας, διαταράσσει τις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού, προκαλεί αστάθεια στις χρηματοπιστωτικές αγορές, σοκ στην καταναλωτική ζήτηση και αρνητικές επιπτώσεις σε διάφορους τομείς. Απειλεί τις θέσεις εργασίας και τα εισοδήματα των πολιτών, καθώς και τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Η πανδημία προκάλεσε μεγάλο οικονομικό σοκ, το οποίο έχει ήδη σοβαρές επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις 13 Μαρτίου 2020 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση[5] με την οποία ζητούσε συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην κρίση, με τη συμμετοχή όλων των φορέων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

(4) Αρκετά κράτη μέλη έχουν κηρύξει κατάσταση έκτακτης ανάγκης ή έχουν λάβει μέτρα έκτακτης ανάγκης. Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης θα πρέπει να είναι αυστηρά αναλογικά, αναγκαία, περιορισμένα χρονικά και σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Θα πρέπει να υπόκεινται σε δημοκρατικό έλεγχο και σε έλεγχο από ανεξάρτητη δικαστική αρχή.

(5) Στις 20 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης[6]. Η ρήτρα διαφυγής, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, στο άρθρο 6 παράγραφος 3, στο άρθρο 9 παράγραφος 1 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97, καθώς και στο άρθρο 3 παράγραφος 5 και στο άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, διευκολύνει τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή κοινοποίησε στο Συμβούλιο την άποψή της σύμφωνα με την οποία, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας που προκύπτει από την έξαρση της νόσου COVID-19, οι τρέχουσες συνθήκες επιτρέπουν την ενεργοποίηση της ρήτρας. Στις 23 Μαρτίου 2020, οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Η ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής επιτρέπει την προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, εφόσον δεν τίθεται σε κίνδυνο η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών μεσοπρόθεσμα. Όσον αφορά το διορθωτικό σκέλος, το Συμβούλιο μπορεί επίσης να αποφασίσει, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής, να εγκρίνει αναθεωρημένη δημοσιονομική πορεία. Η γενική ρήτρα διαφυγής δεν αναστέλλει τις διαδικασίες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αποκλίνουν από τις δημοσιονομικές υποχρεώσεις που θα ίσχυαν κανονικά, ενώ δίνει παράλληλα στην

[3] SWD(2020) 514 final.
[4] ΕΕ C 301 της 5.9.2019, σ. 117.
[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

Επιτροπή και στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για τον συντονισμό των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου.

(6) Απαιτείται συνεχής δράση για τον περιορισμό και τον έλεγχο της εξάπλωσης της πανδημίας, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των εθνικών συστημάτων υγείας, τον μετριασμό των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων μέσω μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών και τη διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας στον τόπο εργασίας με σκοπό την επανέναρξη της οικονομικής δραστηριότητας. Η Ένωση θα πρέπει να αξιοποιήσει πλήρως τα διάφορα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της για να στηρίξει τις προσπάθειες των κρατών μελών σε αυτούς τους τομείς. Παράλληλα, τα κράτη μέλη και η Ένωση θα πρέπει να συνεργαστούν για να εκπονήσουν τα αναγκαία μέτρα για την επάνοδο των κοινωνιών και των οικονομιών μας στην ομαλότητα και στη βιώσιμη ανάπτυξη, ενσωματώνοντας, μεταξύ άλλων, την πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, και αντλώντας όλα τα διδάγματα από την κρίση.

(7) Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 ανέδειξε την ευελιξία που παρέχει η ενιαία αγορά για την προσαρμογή σε έκτακτες καταστάσεις. Ωστόσο, για να εξασφαλιστεί η ταχεία και ομαλή μετάβαση στη φάση ανάκαμψης και η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και εργαζομένων, τα έκτακτα μέτρα που εμποδίζουν την ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς πρέπει να καταργηθούν μόλις παύσουν να είναι πλέον απαραίτητα. Η τρέχουσα κρίση ανέδειξε την ανάγκη για σχέδια ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα της υγείας, τα οποία περιλαμβάνουν ιδίως βελτιωμένες στρατηγικές προμηθειών, διαφοροποιημένες αλυσίδες εφοδιασμού και στρατηγικά αποθέματα βασικών προμηθειών. Πρόκειται για καθοριστικά στοιχεία όσον αφορά την ανάπτυξη ευρύτερων σχεδίων ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων.

(8) Ο ενωσιακός νομοθέτης έχει ήδη τροποποιήσει τα σχετικά νομοθετικά πλαίσια[7] για να δώσει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να κινητοποιήσουν όλους τους αχρησιμοποίητους πόρους από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις έκτακτες επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Οι τροποποιήσεις αυτές θα παρέχουν πρόσθετη ευελιξία, καθώς και απλουστευμένες και εξορθολογισμένες διαδικασίες. Για να αμβλυνθούν οι πιέσεις στις ταμειακές ροές, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να επωφεληθούν από ποσοστό συγχρηματοδότησης 100 % από τον προϋπολογισμό της Ένωσης για το λογιστικό έτος 2020-2021. Η Λιθουανία ενθαρρύνεται να αξιοποιήσει πλήρως αυτές τις δυνατότητες για να βοηθήσει τα άτομα και τους τομείς που πλήττονται περισσότερο από τα εν λόγω προβλήματα.

(9) Η κατανομή των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας μεταξύ των τομέων και των περιφερειών της Λιθουανίας ενδέχεται να είναι άνιση, λόγω

---

[7] Κανονισμός (ΕΕ) 2020/460 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαρτίου 2020, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και (ΕΕ) αριθ. 508/2014 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την κινητοποίηση επενδύσεων στα συστήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των κρατών μελών και σε άλλους τομείς των οικονομιών τους για την αντιμετώπιση της επιδημικής έκρηξης του COVID-19 (Πρωτοβουλία Επενδύσεων για την Αντιμετώπιση του Κορωνοϊού) (ΕΕ L 99 της 31.3.2020, σ. 5), και κανονισμός (ΕΕ) 2020/558 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2020, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την παροχή έκτακτης ευελιξίας στη χρήση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την αντιμετώπιση της επιδημικής έκρηξης της COVID-19 (ΕΕ L 130 της 24.4.2020, σ. 1).

διαφορετικών προτύπων εξειδίκευσης. Η κατάσταση αυτή ενέχει τον κίνδυνο να διευρυνθούν οι ανισότητες στο εσωτερικό της Λιθουανίας. Σε συνδυασμό με τον κίνδυνο να αποδυναμωθεί προσωρινά η διαδικασία σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών, η τρέχουσα κατάσταση απαιτεί στοχευμένες απαντήσεις πολιτικής.

(10) Στις 15 Μαΐου 2020, η Λιθουανία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2020 και, στις 30 Απριλίου 2020, το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας του 2020. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους.

(11) Η Λιθουανία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

(12) Με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό ισοζύγιο θα επιδεινωθεί από πλεόνασμα 0,3 % του ΑΕΠ το 2019 σε έλλειμμα 11,4 % του ΑΕΠ το 2020. Το έλλειμμα προβλέπεται να μειωθεί σε 3,9 % του ΑΕΠ το 2021. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ, μετά την αύξησή του στο 36,3 % του ΑΕΠ το 2019, αναμένεται να αυξηθεί στο 50,6 % το 2020 σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020. Οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προοπτικές επηρεάζονται από τη μεγάλη αβεβαιότητα που προκαλεί η πανδημία COVID-19.

(13) Ως απάντηση στην πανδημία COVID-19, και στο πλαίσιο συντονισμένης ενωσιακής προσέγγισης, η Λιθουανία έχει λάβει δημοσιονομικά μέτρα για την αύξηση της ικανότητας του οικείου συστήματος υγείας, την ανάσχεση της πανδημίας και την αρωγή προς τα άτομα και τους τομείς που έχουν πληγεί ιδιαίτερα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, τα εν λόγω δημοσιονομικά μέτρα ανήλθαν στο 6,8 % του ΑΕΠ. Τα μέτρα περιλαμβάνουν αναβολές καταβολής φόρων, πρόσθετη χρηματοδότηση για την αγορά ιατρικού υλικού, επιδοτήσεις για τη διατήρηση θέσεων εργασίας και κοινωνικές παροχές για τους αυτοαπασχολούμενους και τους εργαζομένους που πλήττονται από την κρίση COVID-19. Δεδομένου ότι από την ανάλυση της Επιτροπής σχετικά με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ορισμένων μέτρων προκύπτει σχετικά χαμηλός δυνητικός βαθμός υιοθέτησής τους, η Επιτροπή εκτίμησε ότι η επίπτωση των κρατικών μέτρων στα δημόσια οικονομικά θα είναι μικρότερη. Επιπλέον, η Λιθουανία ανακοίνωσε μέτρα διακριτικής ευχέρειας τα οποία, χωρίς να έχουν άμεση δημοσιονομική επίπτωση, θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση της κρίσης, μεταξύ άλλων στηρίζοντας τη ρευστότητα των επιχειρήσεων, και τα οποία εκτιμώνται από το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020 σε 3,8 % του ΑΕΠ. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται δανειακές εγγυήσεις (2,9 % του ΑΕΠ). Συνολικά, τα μέτρα που έλαβε η Λιθουανία συνάδουν με τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην έξαρση της νόσου COVID-19. Η πλήρης εφαρμογή των εν λόγω μέτρων, και στη συνέχεια η επανεστίαση των δημοσιονομικών πολιτικών προς την επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, θα συμβάλουν στη διατήρηση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα.

(14) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020 και αμετάβλητες πολιτικές, προβλέπεται ότι το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης της Λιθουανίας θα είναι -6,9 % του ΑΕΠ το 2020 και -2,7 % το 2021. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει κάτω του 60 % του ΑΕΠ το 2020 και το 2021.

(15) Στις 20 Μαΐου 2020, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση που συντάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης λόγω της αναμενόμενης υπέρβασης από τη

Λιθουανία του ορίου του 3 % του ΑΕΠ για το έλλειμμα το 2020. Συνολικά, από την ανάλυση προκύπτει ότι το κριτήριο του ελλείμματος, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997, δεν πληρούται.

(16) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, το ΑΕΠ της Λιθουανίας προβλέπεται να συρρικνωθεί κατά 8 %, ενώ αναμένεται να ακολουθήσει ταχεία ανάκαμψη της τάξης του 7,5 % το 2021. Προκειμένου να αντιδράσει στην έξαρση της νόσου COVID-19 και να αμβλύνει τις οικονομικές επιπτώσεις, η Λιθουανία υπέβαλε, στις 16 Μαρτίου, «Σχέδιο για την τόνωση της οικονομίας και τον περιορισμό των συνεπειών της μετάδοσης της νόσου COVID-19». Το μέγεθος του σχεδίου ανέρχεται σε 2,5 δισ. EUR ή 6,3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας (ΑΕΠ), και προβλέπει έως 500 εκατ. EUR ή 1,3 % του ΑΕΠ για την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων για το σύστημα υγείας. Επιπλέον 500 εκατ. EUR διατέθηκαν για την προστασία των θέσεων εργασίας και του εισοδήματος. Η ικανότητα των ταμείων κρατικών εγγυήσεων αυξήθηκε κατά 500 εκατ. EUR και εγκρίθηκαν πρόσθετες κρατικές εγγυήσεις ύψους έως και 500 εκατ. EUR για την τόνωση της οικονομίας. Τον Απρίλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε διάφορα καθεστώτα ενισχύσεων στη Λιθουανία για τη στήριξη της λιθουανικής οικονομίας στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19. Τα καθεστώτα αυτά έχουν σχεδιαστεί με σκοπό να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να καλύψουν τις άμεσες ανάγκες σε κεφάλαια κίνησης και να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας και μετά από αυτήν. Επιπλέον, η Τράπεζα της Λιθουανίας χαλάρωσε ορισμένες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις εμπορικές τράπεζες με σκοπό την αύξηση του δανεισμού στην πραγματική οικονομία.

(17) Τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας στη Λιθουανία υπολείπονται σταθερά σε σχέση με τα άλλα κράτη μέλη, εν μέρει λόγω της ανεπαρκούς απόδοσης του συστήματος υγείας, το οποίο πάσχει από χαμηλή χρηματοδότηση. Η τρέχουσα πανδημία έχει θέσει το σύστημα υπό πρόσθετη πίεση και έχει αναδείξει περαιτέρω διαρθρωτικά προβλήματα όπως η αργή πρόοδος στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, οι ανεπαρκείς επενδύσεις στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη, και η ανυπαρξία προόδου όσον αφορά την προσαρμογή του νοσοκομειακού δικτύου ώστε να καταστεί πιο αποτελεσματικό και να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες. Επίσης, η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 αναδεικνύει ανισότητες στον τομέα της υγείας που σχετίζονται με τις ελλείψεις προσωπικού και τις γεωγραφικές αναντιστοιχίες μεταξύ υπηρεσιών και αναγκών. Η Λιθουανία πρέπει να κινητοποιήσει τους πόρους που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της τρέχουσας κρίσης και να βελτιώσει την ανθεκτικότητα των συστημάτων υγείας της στο μέλλον. Ενόσω η άμεση δράση επικεντρώνεται στην ενίσχυση των ικανοτήτων όσον αφορά τους εργαζομένους στον τομέα της υγείας, τα ιατρικά εφόδια και τον εξοπλισμό κρίσιμης σημασίας προκειμένου να σωθούν ζωές κατά τη διάρκεια της πανδημίας, παράλληλα θα πρέπει να αυξηθούν οι μακροπρόθεσμες επενδύσεις για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας, ώστε να μπορέσει να διατηρήσει την επιχειρησιακή του λειτουργία, να αποκαταστήσει τη βέλτιστη απόδοσή του και να προετοιμαστεί για νέους κλυδωνισμούς. Αυτό θα απαιτήσει τη διάθεση επαρκών πόρων για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας, και της ποιότητας του συστήματος υγείας, ώστε να μπορεί να ανταποκρίνεται καλύτερα στις προκλήσεις των αυξανόμενων χρόνιων παθήσεων, της γήρανσης, και των ανισοτήτων που εμμένουν στον τομέα της υγείας. Η πρωτοβάθμια περίθαλψη και η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής υγείας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο από την άποψη αυτή. Η Λιθουανία θα πρέπει επίσης να διασφαλίσει ότι δεν υπονομεύονται οι πρόσφατες βελτιώσεις όσον αφορά την οικονομική προσιτότητα της υγειονομικής περίθαλψης. Τέλος, για τη μελλοντική

ανθεκτικότητα θα απαιτηθεί επίσης να ενισχυθεί η ικανότητα του συστήματος να περιορίζει τους ανθυγιεινούς τρόπους ζωής (ένας από τους άλλους σημαντικούς παράγοντες που συμβάλλουν στα πενιχρά αποτελέσματα όσον αφορά τον τομέα της υγείας στη Λιθουανία), καθώς και να ενταθούν οι προσπάθειες για την προετοιμασία του τομέα μακροχρόνιας περίθαλψης έναντι της γήρανσης του πληθυσμού.

(18) Πριν από την πανδημία COVID-19, η συμμετοχή στην αγορά εργασίας ήταν υψηλή και η ανεργία χαμηλή, όμως η κρίση αυτή δημιούργησε νέες προκλήσεις. Με τη βοήθεια ενωσιακής χρηματοδότησης, η Λιθουανία εφάρμοσε σύστημα μειωμένου ωραρίου εργασίας για τον μετριασμό των επιπτώσεων της πανδημίας στην απασχόληση και εισήγαγε ορισμένα άλλα μέτρα για να περιορίσει τις αρνητικές επιπτώσεις για τις επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους. Πριν από την κρίση, το πεδίο εφαρμογής των μέτρων ενεργητικής πολιτικής για την αγορά εργασίας περιοριζόταν συνεχώς και η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων παρέμενε σε χαμηλά επίπεδα. Ωστόσο, για να βοηθηθούν οι άνεργοι να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας το συντομότερο δυνατόν θα χρειαστεί να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής τόσο των μέτρων της ενεργητικής πολιτικής για την αγορά εργασίας, όσο και άλλων μέτρων για την επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού. Η ενίσχυση της ικανότητας των κοινωνικών εταίρων είναι σημαντική για τη διασφάλιση της ουσιαστικής και έγκαιρης συμμετοχής τους στον σχεδιασμό της διαδικασίας εξόδου από την κρίση και ανάκαμψης.

(19) Μολονότι πριν από την κρίση είχαν ληφθεί μέτρα για την αντιμετώπιση του κινδύνου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, για παράδειγμα με την αύξηση των γενικών επιδομάτων τέκνου και των συντάξεων, η φτώχεια και η εισοδηματική ανισότητα εξακολουθούν να είναι μεταξύ των υψηλότερων στην ΕΕ. Η Λιθουανία έχει συγκριτικά χαμηλές δημόσιες δαπάνες για την κοινωνική προστασία, ο δε αντίκτυπος των κοινωνικών μεταβιβάσεων στη μείωση της φτώχειας είναι μικρός και χαρακτηρίζεται κρίσιμος στον κοινωνικό πίνακα αποτελεσμάτων. Η χαμηλή προοδευτικότητα και η μικρή ικανότητα αναδιανομής του συστήματος φορολογίας και παροχών περιορίζουν την ικανότητα της χώρας να χρηματοδοτεί δημόσια αγαθά και υπηρεσίες και να μειώσει τη φτώχεια και την εισοδηματική ανισότητα. Η αρνητική επίδραση της πανδημίας COVID-19 στην απασχόληση και το εισόδημα των νοικοκυριών πιθανότατα θα επιδεινώσει τα προβλήματα αυτά. Προκειμένου να μην επιδεινωθεί η κατάσταση όσων πλήττονται περισσότερο από την πανδημία, ενδέχεται να απαιτηθούν προσωρινά μέτρα, όπως η αναθεώρηση των κανόνων επιλεξιμότητας, των ποσών, και της διάρκειας ορισμένων παροχών. Το δίκτυο κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να επεκταθεί ώστε να υποστηρίζει όλες τις ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων, των εργαζομένων με άτυπες μορφές απασχόλησης, και των πιο ευάλωτων ατόμων. Για τη στήριξη των ατόμων που έχουν ανάγκη πρέπει να ενισχυθεί η παροχή των κύριων κοινωνικών υπηρεσιών και της κοινωνικής στέγασης.

(20) Η παροχή ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις μέσω δανείων και εγγυήσεων του δημόσιου τομέα, με έμφαση στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (στο εξής: ΜΜΕ), είναι υψίστης σημασίας, όμως οι ενδιάμεσοι φορείς πρέπει να κατανέμουν τη ρευστότητα στις επιχειρήσεις αποτελεσματικά και γρήγορα και οι όροι δανεισμού πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την κατάσταση της κρίσης. Κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και εφαρμογής των μέτρων αυτών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανθεκτικότητα του τραπεζικού τομέα. Η δυνατότητα αναβολής της καταβολής φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και η επίσπευση των συμβατικών πληρωμών από τις δημόσιες αρχές μπορούν επίσης να συμβάλουν στη βελτίωση των ταμειακών ροών των ΜΜΕ. Οι πρόσφατα συσταθείσες νεοφυείς και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις

ενδέχεται να χρειαστούν ειδική στήριξη, π.χ. με τη μορφή συμμετοχής δημόσιων οργανισμών και παροχής κινήτρων στις εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου να αυξήσουν τις επενδύσεις τους σε αυτές τις επιχειρήσεις. Θα πρέπει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για τη μείωση του περιττού κανονιστικού και διοικητικού φόρτου και για την παροχή αποτελεσματικών ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

(21) Η Λιθουανία θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα μέτρα που λαμβάνει για να προαγάγει την οικονομική ανάκαμψη είναι στραμμένα προς το μέλλον και διευκολύνουν την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση, τομείς οι οποίοι θέτουν διάφορες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Όσον αφορά την πρώτη, οι ψηφιακές δεξιότητες είναι χαμηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ, οι δε ΜΜΕ αναφέρουν σημαντικές δυσκολίες στην πλήρωση κενών θέσεων εργασίας στον τομέα των ΤΠΕ. Μολονότι η εγκατάσταση οπτικών ινών υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές, η κάλυψη των σταθερών ευρυζωνικών δικτύων και η αντίστοιχη χρήση τους είναι πολύ χαμηλές και εξακολουθούν να παρατηρούνται μεγάλα κενά μεταξύ των πόλεων και των αγροτικών περιοχών.

(22) Για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης, θα είναι σημαντικό να επισπευσθούν ώριμα έργα δημόσιων επενδύσεων και να προωθηθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις, μεταξύ άλλων μέσω σχετικών μεταρρυθμίσεων. Όσον αφορά την πράσινη μετάβαση, οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στη Λιθουανία παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητες από το 2010. Η παραγωγικότητα των πόρων της Λιθουανίας είναι από τις χαμηλότερες στην ΕΕ και η κυκλική (δευτερεύουσα) χρήση των υλικών υπολείπεται αρκετά του μέσου όρου της ΕΕ. Σύμφωνα με το εθνικό σχέδιο της Λιθουανίας για την ενέργεια και το κλίμα, η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτηρίων χάρη σε λύσεις ενεργειακής απόδοσης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων θέρμανσης και η βελτίωση της βιωσιμότητας του τομέα των μεταφορών, θα συμβάλουν σημαντικά στην απεξάρτηση της οικονομίας από τον άνθρακα. Στοχευμένες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση αυτών και άλλων ζητημάτων με σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την υγεία, μπορούν να προαγάγουν την ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα και να συμβάλουν στη βιώσιμη ανάκαμψη από την κρίση. Οι επενδύσεις που έχουν ήδη προγραμματιστεί επιτρέπουν τον ταχύ προσδιορισμό των έργων που θα μπορούσαν να επισπευσθούν και να συμβάλουν στην οικονομική ανάκαμψη, για παράδειγμα στους τομείς της ανακαίνισης κτηρίων και των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για μεσοπρόθεσμα μέτρα ανάκαμψης μπορούν να βασίζονται στα εθνικά σχέδια των κρατών μελών για την ενέργεια και το κλίμα, στον κατάλογο έργων κοινού ενδιαφέροντος, και σε σχέδια ανάπτυξης υποδομών. Επιπλέον, το έργο Rail Baltica και τα έργα ενεργειακής διασύνδεσης είναι οι βασικές επενδυτικές προτεραιότητες της Λιθουανίας για τη βελτίωση της ασφάλειας και της ένταξής της στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Ο προγραμματισμός του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να βοηθήσει τη Λιθουανία να αντιμετωπίσει ορισμένες από τις προκλήσεις που δημιουργεί η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, ιδίως στις περιοχές που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας. Με τον τρόπο αυτόν, η Λιθουανία θα μπορέσει να αξιοποιήσει όσο το δυνατόν καλύτερα το εν λόγω ταμείο.

(23) Ενώ οι παρούσες συστάσεις επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας και στη διευκόλυνση της οικονομικής ανάκαμψης, οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019, που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 9 Ιουλίου 2019, κάλυπταν επίσης μεταρρυθμίσεις απαραίτητες

για την αντιμετώπιση μεσοπρόθεσμων έως και μακροπρόθεσμων διαρθρωτικών προκλήσεων. Οι εν λόγω συστάσεις εξακολουθούν να ισχύουν και θα συνεχιστεί η παρακολούθησή τους καθ' όλη τη διάρκεια του ετήσιου κύκλου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του επόμενου έτους. Το ίδιο ισχύει και για τις συστάσεις που αφορούν οικονομικές πολιτικές σχετικές με επενδύσεις. Αυτές οι τελευταίες συστάσεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον στρατηγικό προγραμματισμό της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής μετά το 2020, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα μέτρα άμβλυνσης της τρέχουσας κρίσης και τις στρατηγικές εξόδου από αυτήν..

(24) Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο παρέχει το πλαίσιο για τον συνεχή συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση στην Ένωση, ο οποίος μπορεί να συμβάλει σε μια βιώσιμη οικονομία. Τα κράτη μέλη έχουν συνεκτιμήσει, στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων για το 2020, την πρόοδο που έχει σημειωθεί ως προς την εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών. Διασφαλίζοντας την πλήρη εφαρμογή των κατωτέρω συστάσεων, η Λιθουανία θα συμβάλει στην πρόοδο της επίτευξης των ΣΒΑ και στην κοινή προσπάθεια να διασφαλιστεί η ανταγωνιστική βιωσιμότητα στην Ένωση.

(25) Ο στενός συντονισμός μεταξύ των οικονομιών της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης έχει καθοριστική σημασία για να επιτευχθεί ταχεία ανάκαμψη από τις οικονομικές επιπτώσεις της COVID-19. Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ —και λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτικές κατευθύνσεις της Ευρωομάδας— η Λιθουανία θα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι πολιτικές της εξακολουθούν να συνάδουν με τις συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ και παραμένουν συντονισμένες με εκείνες των άλλων κρατών μελών της ζώνης του ευρώ.

(26) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2020, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Λιθουανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2020 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2020, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Λιθουανία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Λιθουανία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

(27) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020 και η γνώμη του[8] αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λιθουανία να μεριμνήσει το 2020 και το 2021 προκειμένου:

1. να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας, τη βιωσιμότητα της οικονομίας και, ακολούθως, τη στήριξη της ανάκαμψης· όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, να επιδιώξει την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων· να ενισχύσει την ανθεκτικότητα του συστήματος υγείας, μεταξύ άλλων με την κινητοποίηση επαρκούς χρηματοδότησης και με την αντιμετώπιση της έλλειψης

[8] Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

εργατικού δυναμικού στον τομέα της υγείας και ιατρικών προϊόντων κρίσιμης σημασίας· να βελτιώσει την προσβασιμότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας·

2. να περιορίσει τις επιπτώσεις της κρίσης στην απασχόληση· να αυξήσει τη χρηματοδότηση και την κάλυψη των μέτρων ενεργητικής πολιτικής για την αγορά εργασίας και να προαγάγει τις δεξιότητες· να μεριμνήσει για την κάλυψη και την επάρκεια του δικτύου κοινωνικής προστασίας και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα του συστήματος φορολογίας και παροχών για την προστασία από τη φτώχεια·

3. να στηρίξει τη ρευστότητα για τις επιχειρήσεις, ιδίως για τους τομείς των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και τους τομείς με εξαγωγικό προσανατολισμό· να επισπεύσει ώριμα έργα δημόσιων επενδύσεων και να προωθήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις για την τόνωση της οικονομικής ανάκαμψης· να εστιάσει σε επενδύσεις στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, ιδίως όσον αφορά την κάλυψη και τη χρήση ευρυζωνικών δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας, την καθαρή και αποδοτική παραγωγή και τη χρήση ενέργειας, καθώς και τις βιώσιμες μεταφορές· να προωθήσει την τεχνολογική καινοτομία στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος